

EGE ÜNİVERSİTESİ İLETİŞİM FAKÜLTESİ
MEDYA VE İLETİŞİM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

EGE ÜNİVERSİTESİ İLETİŞİM FAKÜLTESİ
MEDYA VE İLETİŞİM ARAŞTIRMALARI HAKEMLİ E-DERGİSİ
*EGE UNIVERSITY FACULTY OF COMMUNICATION
MEDIA AND COMMUNICATION RESEARCH REFEREED E-JOURNAL*

Nisan 2025 // April 2025

Sayı 15 // Vol 15

ISSN 2636-8471

Sahibi // Owner	Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Adına Dekan Prof. Dr. Bilgehan GÜLTEKİN
Editör // Editor	Doç. Dr. Selin BİTİRİM OKMEYDAN
Editör Yardımcısı // Assistant Editor	Öğr. Gör. M. Şebnem CANTÜRK
Alan Editörleri // Field Editors	Prof. Dr. Zuhal ÖZEL SAĞLAMTİMUR Doç. Dr. Hidaye Aydan BİLGİLİER Doç. Dr. İlknur AYDOĞDU KARAASLAN Doç. Dr. Miray BEŞBUDAK Doç. Dr. Selma Didem ÖZŞENLER Doç. Dr. Şebnem SOYGÜDER BATURLAR Doç. Dr. Uğur BAKIR Doç. Dr. Yurdagül BEZİRGAN ARAR Dr. Öğr. Üyesi Murat ÇELİK Arş. Gör. Beste ELVEREN ARI
Yazım ve Dil Editörleri // Spelling and Language Editors	Arş. Gör. Ece Nur KAYA YILDIRIM Arş. Gör. Sedef Ege KARATAŞ Arş. Gör. Serhatcan YURDAM
Yabancı Dil Editörü // English Language Editor	Öğr. Gör. Dr. Lale BARÇIN AKA
Grafik, Mizanpaj //Graphic, Layout	Öğr. Gör. M. Şebnem CANTÜRK
Kapak ve Logo Tasarımı // Cover and Logo Design	Doç. Dr. Cem GÜZELOĞLU
İletişim // Contact	Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli E-Dergisi Ege Üniversitesi Merkez Yerleşkesi İletişim Fakültesi 35100 Bornova, İzmir, Türkiye Tel: 0 (232) 311 10 10 - 0 (232) 311 22 27 - 0 (232) 311 16 33 E-posta: egemia@mail.ege.edu.tr, egemiadergisi@gmail.com

Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli E-Dergisi (EGEMİA), 2017 yılında yayın hayatına başlayan ve elektronik ortamda yayınlanan ulusal hakemli bir dergidir. Her yıl Nisan ve Ekim aylarında olmak üzere iki sayı halinde yayınlanır. Türkçe ve İngilizce çalışmalara yer vermektedir. Dergide yayınlanan makalelerde ifade edilen görüşler yazar(lar)ın kendi görüşleri olup, tüm bilimsel, içeriksel, dilsel, yasal sorumluluğu yazarlarına aittir. Yayımlanan yazıların telif hakkı dergiye aittir ve referans gösterilmeden aktarılamaz.

Yayın Kurulu// Editorial Board

Prof. Dr. Bilgehan GÜLTEKİN (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Ayhan BİBER (İstanbul Arel Üniversitesi)
Prof. Dr. Aylin GÖZTAŞ (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Belma FİRLAR (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Burcu ÖKSÜZ (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)
Prof. Dr. Elif YILDIZ (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Füsun TOPSÜMER (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Hüseyin ALTUNBAŞ (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Nesrin KULA DEMİR (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Özlem ALİKILIÇ (Yaşar Üniversitesi)
Prof. Dr. Pelin BAYTEKİN (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Pelin DÜNDAR (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Yalçın KIRDAR (İstinye Üniversitesi)
Prof. Dr. Zakir AVŞAR (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Zuhal ÖZEL SAĞLAMTİMUR (Ege Üniversitesi)

Danışma Kurulu//Advisory Board

Prof. Dr. Ayla OKAY (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Aytekin CAN (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Başak SOLMAZ (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Bülent KÜÇÜKERDOĞAN (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)
Prof. Dr. Bülent VARDAR (Beykent Üniversitesi)
Prof. Dr. Dilek TAKIMCI (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Ebru GÜZELCİK URAL (Beykent Üniversitesi)
Prof. Dr. Emel KARAYEL BİLBİL (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Erkan YÜKSEL (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Erol Nezih ORHON (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Faruk KALKAN (Lefke Avrupa Üniversitesi)
Prof. Dr. Filiz BALTA PELTEKOĞLU (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Işıl ZEYBEK (İstanbul Kültür Üniversitesi)
Prof. Dr. Işık ÖZKAN (Yaşar Üniversitesi)
Prof. Dr. İdil SAYIMER (Kocaeli Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Ali BAYRAKTAROĞLU (Trakya Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet KOŞTUMOĞLU (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Dr. Müjde KER DİNÇER (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Özlen ÖZGEN (Atılım Üniversitesi)
Prof. Dr. Rengin KÜÇÜKERDOĞAN (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)
Prof. Dr. Simber ATAY (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Hakem Kurulu // Referee Board

Doç. Dr. Birol DEMİRCAN

Doç. Dr. Cem TUTAR

Doç. Dr. Fatma ÇAKMAK

Doç. Dr. Özgehan ÖZKAN

Dr. Öğr. Üyesi Ayçin GELİR ATABEY

İÇİNDEKİLER // CONTENTS

Araştırma Makalesi // Research Article

- 1-22 Yerel Yönetimlerde Kadın Yöneticilerin Temsili // *Representation Of Women Managers In Local Administrations*

Sırrı CEM

Kitap İnceleme // Book Review

- 23-31 Sahte Haber Psikolojisi: Sahte Haberlerin Kabulü, Paylaşılması ve Düzeltilmesi // *The Psychology Of Fake News: Accepting, Sharing, And Correcting Misinformation*

Ersel KİRAZ

Araştırma Makalesi
Research Article

DOI:

10.56075/egemiadergisi.
1645235

Alınış tarihi (Received):

23.02.2025

Kabul tarihi (Accepted):

11.04.2025

Sorumlu Yazar:

Sırrı CEM

sirri.cem@ege.edu.tr

Kaynak Gösterimi:

Cem, S. (2025). Yerel
Yönetimlerde Kadın
Yöneticilerin Temsili.
Egemia Ege Üniversitesi
İletişim Fakültesi Medya
ve İletişim Araştırmaları
Hakemli E-Dergisi, (15),
1-22.

YEREL YÖNETİMLERDE KADIN YÖNETİCİLERİN TEMSİLİ ¹

Sırrı CEM²

ÖZ

Günümüzde kadınların siyasi yaşama katılımları artış eğilimi gösterirken bunun cinsiyet eşitliğini sağlamak için hala yeterli seviyede olmadığı bilinmektedir. Siyasi partilerin kadının toplumdaki konumuna yönelik somut politikaları üzerine sınırlı sayıda araştırma yapılmıştır. Kadınların yerel siyasette temsilinden yola çıkarak en son gerçekleştirilen yerel seçim sonuçları temelinde şekillendirilen bu çalışmanın amacı, kadın yöneticilerin yerel yönetimlerde gerçekleştirmeyi planladıkları faaliyetler özelinde sahip olunan tutumlar, söylemler ve gerçekleştirilen faaliyetlerin değerlendirilmesidir. Araştırmada doküman analizi ve sosyal medya analizi yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların ekonomik ve sosyal olarak güçlendirilmesi, azınlıklar, güncel olarak tartışılan sokak hayvanları yasası ve kadın dayanışması gibi önemli konulara ilişkin temalar ortaya çıkarılmıştır. Yerel seçim sonuçlarına göre, büyükşehirler kapsamında İzmir ilinin Türkiye’de en fazla sayıda kadın yöneticiye sahip il olduğu belirlenmiştir. Sosyal medya analizi sonuçları, Çeşme Belediyesi yönetiminin yerel seçim beyannamesi ve diğer dokümanlardaki vaatleri ve söylemlerine sadık kalarak ortaya çıkarılan her temaya ilişkin faaliyetleri pratikte uyguladığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Seçim Kampanyaları, Belediyecilik, Kadın Yöneticiler

REPRESENTATION OF WOMEN MANAGERS IN LOCAL ADMINISTRATIONS

ABSTRACT

While women’s participation in political life is increasing today, it is known that this is still not at a sufficient level to ensure gender equality. A limited number of studies have been conducted on the concrete policies of political parties regarding the position of women in society. The aim of this study, which was shaped based on the most recent local election results based on the representation of women in local politics, is to evaluate the attitudes, discourses and activities carried out by women administrators in terms of the activities they plan to carry out in local governments. Document analysis and social media analysis methods were used in the research. According to the findings of the study, themes related to important issues such as gender equality, economic and social empowerment of women, minorities, the currently discussed stray animal law and women’s solidarity were revealed. According to the local election results, it was determined that İzmir province has the highest number of women administrators in Turkey within the metropolitan municipalities. The social media analysis results showed that Çeşme Municipality administration implemented the activities related to each theme in practice, remaining loyal to the promises and discourses in the local election manifesto and other documents.

Keywords: Election Campaigns, Municipality, Women Managers

¹ Yapılan çalışma herhangi bir etik kurul kararı gerektirmemektedir.

² Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ORCID: 0000-0003-3751-4841, sirri.cem@ege.edu.tr

GİRİŞ

Yerel yönetimlerde toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının siyasi temsili konusu, küresel anlamda hem akademisyenler hem de politika yapıcılar için ilgi gören bir konu haline gelmiştir (Dinç, 2024: 34). Gelişmiş demokrasiler içerisinde ideolojiler ve toplumsal cinsiyet kapsamında kadının siyasi temsili ilişkisini inceleyen araştırmalar, toplumsal faydayı artıracak faaliyetlerin daha fazla odaklandığı bir alandır (Cabeza-Perez, de Oger ve Fortes, 2023: 1209-1210). Literatürde siyasi partilerin daha fazla kadın aday gösterdikleri ve kadın parlamenter sahip oldukları (Duverger, 1955), kadınların eşitlik taleplerine daha çok duyarlılık gösterdikleri belirtilmektedir (Kantola ve Lombardo, 2019: 581).

Kadınların siyasal katılımı, cinsiyet temelli bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde, genellikle düşük seviyelerde kalmakta ve yeterince temsil edilmemektedir (Üste, 2017; Poyraz, 2024). Bu durum, birçok ülkenin kadınların siyasi alana katılımını artırmak için çeşitli politikalar ve stratejiler geliştirmesine rağmen, Türkiye'nin bu alanda yetersiz kalmasıyla daha da belirginleşmektedir. Oysa kadınların yetki ve karar alma süreçlerine katılımı, siyaseti hem nicelik hem de işlev açısından olumlu yönde etkilemektedir (Şahin, 2011: 18).

Kadınların siyasetteki temsili, yönetim kademelerindeki niceliksel artışla sınırlı kalmak yerine kadınların kentsel mekânlarla kurduğu ilişki ve bu ilişkiye bağlı olarak şekillenen gündelik yaşam pratikleriyle birlikte ele alınmalıdır. Lefebvre'ye (2016) göre şehir hakkı, tüm kent sakinlerinin kentsel mekânları eşit ve özgürce kullanabilmesi anlamına gelmektedir. Bu bağlamda kadınların siyasi temsili, kentsel alanın cinsiyetlendirilmiş doğasını ve bu doğanın oluşturduğu engelleri aşmayı gerektirmektedir. Massey (2001), mekân ve cinsiyet arasındaki ilişkinin sürekli yeniden üretildiğini, kadınların gündelik yaşam pratiklerinin mekânları dönüştürme gücüne sahip olduğunu ifade etmektedir. Benzer biçimde Fenster (2010: 63, 69) kadınların kent hakkının gündelik hayatta cinsiyetlendirilmiş pratikler yoluyla belirlendiğini ve kamusal alana erişimlerinin özgürlüklerinin temel göstergelerinden biri olduğunu vurgulamaktadır. Mitchell (2020: 112) şehir hakkının sosyal adaletle bağlantılı olduğunu ve kamusal mekânlarda demokratik katılımın sağlanmasının kentsel politikaların merkezinde yer alması gerektiğini belirtmektedir. Bu bağlamda kadınların kamusal alanı nasıl deneyimledikleri ve politik alandaki temsiliyetlerinin kent hakkıyla ilişkisi olduğu ortaya çıkmaktadır. Elkin (2022) ise “flanöz” kavramını kullanarak kadınların kentsel alanlardaki hareketliliğini ve görünürlüğü, kamusal alanda özgürleşmenin bir yolu olarak değerlendirmektedir.

Toplumlardaki egemen ideolojiler ile güç ve iktidar ilişkilerinin düzenlenmesi uygulamaları için kritik rol oynayan söylemler, medya araştırmaları kapsamında ele alınan

kadın ve toplumsal cinsiyet konuları açısından sıkça kullanılmaktadır (Küçük, 2024: 1664). Eleştirel haber araştırmaları için basılı veya elektronik haber metinlerinin söylemler olarak ele alınması, toplumsal yapıların analizinde önemli bir yöntemdir (Karaduman, 2017: 32). Facebook, Instagram, X ve YouTube gibi sosyal medya platformları, siyasetçilere söylemlerini ve programlarını kamuoyuna iletme imkânı sunarken, seçmenlerin de bu siyasetçilerle etkileşimde bulunmalarını sağlamaktadır. Bu platformlar, siyasetçilerin seçmenlere ulaşma ve onlarla etkileşim kurma potansiyelini artırmaktadır (Haman, 2023: 2).

Türkiye’de internet kullanımının artmasıyla birlikte sosyal medya platformları hem siyasetçiler hem de seçmenler tarafından yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Bu durum, geleneksel siyasal iletişim süreçlerinde önemli bir dönüşüm yaratmıştır. Geçmiş dönemlerde siyasetçilerin tek taraflı olarak yürüttüğü iletişim pratikleri, artık seçmenlerin de dahil olduğu ve karşılıklı etkileşime dayanan yeni iletişim modellerine evrilmiştir. Sosyal medyanın etkileşimli iletişim özelliği, siyasetçiler ile yurttaşlar arasındaki engelleri azaltarak, siyasal iletişimi daha çok yönlü bir hale getirmiştir (Sinha, 2023). Sosyal medyada siyasi aktörlerin paylaşımlarının konusu genellikle ziyaret/etkinlik/açılış, seçim propagandası, miting, icraat, vaat/proje, seçim güvenliği ve duyuru/bilgilendirme şeklindedir (Canbek ve Özekmekçi, 2024: 26). Yapılan bu çalışma, seçim sonrası dönemi kapsadığı için icraat, vaat/proje, seçim sonrası ziyaret/etkinlik/açılış ve duyuru/bilgilendirme kısımlarını kapsamaktadır.

Çalışmada ilk olarak doküman analizi yöntemiyle İzmir Çeşme Belediyesinin en son gerçekleşen yerel seçimlerine yönelik söylemleri ve vaatlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. İkinci olarak yerel seçimlerin sonuçlarına göre, kadınların belediye başkanları olarak siyasi açıdan ne derece temsil edildiğini niceliksel olarak belirlemek amaçlanmıştır. Seçim süreçlerinde siyasi aktörlerin sosyal medya kullanım stratejilerinin önemli olduğu düşüncesinden hareketle (Canbek ve Özekmekçi, 2024: 25), üçüncü olarak Çeşme Belediye Başkanının parti vaatlerini gerçekleştirme sürecinde siyasi ve sosyal tutumu ve söylemlerinin değerlendirilmesi ve gerçekleştirdiği faaliyetlerin parti söylemleriyle uyumunun ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgular; yerel yönetimler düzeyinde kadınların toplumdaki konumlarının önemi hakkındaki tutumlarının ne olduğu ve kadınları güçlendirmek için gerekli politikalara sahip olup olmadıkları sorularının yanıtını vermeye yöneliktir. 31 Mart 2024 yerel seçimleri sonrası Çeşme Belediye başkanı özelinde ise, bu politikaların ve söylemlerin ne düzeyde uygulamaya yansıtıldığı sorusunun yanıtı aranmıştır. Yapılan diğer literatür çalışmalarından farklı olarak bu çalışmada hem doküman analizi ile partinin seçim beyannamesi incelenmiş ve seçim sonuçlarına göre kadının siyasi temsili

istatistiksel olarak gösterilmiş hem de seçim beyannamesindeki vaatlerin, bir belediye başkanının sosyal medya hesaplarının analizi ile yerine getirilip getirilmediği değerlendirilmiştir.

LİTERATÜR

Yurtiçinde ve yurtdışında yapılan araştırmalarda yerel seçimlerde kadınların siyasi temsili, toplumsal cinsiyet ve sosyal medyada siyaset iletişimi konularını içeren araştırmalar mevcuttur.

Anbarlı-Bozatay ve Kutlu (2014) tarafından yapılan betimsel araştırmada 30 Mart 2014 yerel seçimlerinde kadın adayların başarısı Çanakkale ili özelinde incelenmiştir. Çanakkale'deki 30 Mart 2014 Yerel Seçimi sonuçlarına göre, kadınların temsil oranları oldukça düşük kalmıştır. Belediye başkanlığı için kadın adayların kazanma oranı %2.9, belediye meclis üyeleri için %10.7 ve il genel meclisi üyeleri için %4.8 olarak belirlenmiştir. Bu oranlar, kadınların siyasette varlığını kanıtlamaktan öte, adeta bir “yokluk durumuna” işaret etmiştir. Öte yandan bazı ilçelerde hiç kadın aday gösterilmezken, bazı ilçelerde kadın adayların oranı %20 civarında kaldığı görülmüştür. Genel olarak partilerin kadın aday göstermekte isteksiz olduğu gözlemlenmiştir.

Namdar (2020) Cumhuriyet Halk Partisi'nin 31 Mart 2019 yerel seçimlerinde kullandığı reklam filmini göstergebilimsel yöntem ile analiz etmiştir. Reklam filmindeki anlam sosyal, kültürel ve ekonomik unsurlar aracılığıyla incelenmiştir. İncelenen reklam filminde sunulan imaj ve konular, görsel ve işitsel unsurların duygusal çekicilik kazandırması ile izleyicileri pozitif etkilemeyi hedeflediği belirlenmiştir. Türk toplumunda duygusal çekicilikle ilgili sembollerin kullanıldığı reklam filminde seçmenlerin, anne rolündeki bir kadın ve bebek karakterleriyle güzel bir geleceğe ikna edilmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir.

Akman (2022) 31 Mart 2019 yerel seçimlerinde İstanbul'daki belediyelerde sığınmacıların partiler arası rekabette nasıl bir etkisinin olduğunu incelemiştir. Bulgulara göre sığınmacıların sayısının artması ve Türkiye'de kalış sürelerinin uzaması ile zamanla sığınmacılar siyasallaşarak yerel siyaseti etkilemiştir. Sığınmacıların durumu kentsel sorunların önemli bir parçası haline gelmesiyle siyasi partiler arasında anlaşmazlıklar ortaya çıkmıştır. Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) hükümetleri, açık kapı politikası benimseyerek sığınmacıların Türkiye'ye kabulüne yönelik politikalar uygularken, muhalefet partileri sığınmacıların ülkelerine geri gönderilmesi gerektiği yönünde söylemlerde bulunmuştur. Bu durum, yerel siyasetteki tartışmaları derinleştirmiştir. Ayrıca sığınmacıların barınma ve iş

piyasasına katılım gibi konularda belediyelerin faaliyetlerini doğrudan etkilediği ve bu durumun yerel yönetimlerin politikalarını şekillendirdiği belirtilmiştir.

Canbek ve Özekmekçi (2024) 31 Mart 2024 seçim döneminde X platformunda İstanbul ve Ankara'daki favori büyükşehir belediye başkan adaylarının paylaşımlarını incelemişlerdir. Seçim döneminin son 15 günündeki kampanyalar kapsamında yapılan paylaşımlar Ziyaret/Etkinlik/Açılış, Seçim Propagandası/Miting, İcraat, Vaat/Proje, Seçim Güvenliği ve Duyuru/Bilgilendirme olarak kodlanmıştır. Ankara belediye başkan adayları arasındaki karşılaştırmada Mansur Yavaş'ın çoğunlukla seçim propagandası ve miting konularındaki paylaşımları en fazla etkileşimi alırken, Turgut Altınok'un en fazla etkileşim aldığı paylaşımların tümünün duyuru/bilgilendirmeler olduğu tespit edilmiştir. İstanbul'da ise Ekrem İmamoğlu ve Murat Kurum'un her ikisi de en fazla propaganda ve mitinglerden etkileşim alırken, İmamoğlu'nun icraatlara daha fazla odaklandığı görülmüştür. Murat Kurum'un ise hashtag kullanımını çok daha yüksek düzeyde kullandığı belirlenmiştir.

Dinç (2024) toplumsal cinsiyet eşitliğinin ele alınması bakımından 31 Mart 2024 yerel seçimlerine katılan siyasi partilerin seçim beyannamelerini incelemiştir. Araştırmada nitel yöntemlerden içerik analizi kullanılmıştır. Bulgulara göre partilerin seçim beyannamelerinde öne sürülen projelerin benzer olması yanı sıra toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların toplumsal rollerinin ideolojilere göre farklılaştığı belirlenmiştir. Sağ görüşlü partilerin kadınları "aile politikaları" içerisinde konumlandıkları, sol görüşlü partilerin ise yerel siyasette erkek egemen anlayışın eleştirilerek kadınların güçlendirilmesi şeklinde konumlandıkları tespit edilmiştir.

Güneş ve Bilici (2024) 31 Mart 2024 yerel seçimlerinden sonraki gün farklı ideolojilere sahip 9 gazetede yer alan haber metinlerini Teun Van Dijk'in eleştirel söylem çözümlemesi ile analiz etmişlerdir. Çalışmanın bulgularına göre gazetelerin yaptıkları siyasi haberlerde taraflı davranarak okuyucuları bu yönde haberler sundukları belirlenmiştir. Dolayısıyla haber metinlerinin ideolojik araçlar olarak kullanıldığı görülmüştür. Çalışmada ayrıca gazetelerin çoğunun iktidarın ideolojisini benimsedikleri tespit edilmiştir.

Poyraz (2024) 31 Mart 2024 yerel seçimlerinde kadınların siyasi temsil sorununu ele almıştır. Seçimlerde DEM partinin %30.98 oranla en fazla kadın belediye başkanına sahip olduğu, daha sonra bunu İYİ Parti'nin %10.52 ve CHP'nin %9.26 ile izlediğini tespit etmiştir. Bulgulara göre kadınların seçme ve seçilme hakkının üzerinden 100 yıl geçmesine rağmen siyasi temsil düzeylerinin istenen seviyede olmadığı sonucuna varılmıştır. Kadın belediye başkanlarının demografik özelliklerine ilişkin bulgulara göre, 31 Mart 2024 yerel

seçimlerinde ki adayların geçmiş yillara göre daha gen kadrolardan oluştuğu, niversite lisans eğitim düzeyine sahip oldukları, hukuk fakültesi ve mühendislik/mimarlık fakülteleri mezunu oldukları belirlenmiştir.

YÖNTEM

Çalışmanın teorik verileri kullanılarak oluşturulan literatür bölümünde literatür tarama yöntemi kullanılarak siyasette kadınların temsili, kadın yöneticiler, toplumsal cinsiyet, yerel seçimler, belediyeçilik ve Cumhuriyet Halk Partisi anahtar kelimeleri ve bunların kombinasyonu ile konuyla ilgili yerli ve yabancı makalelere erişim sağlanmıştır. Araştırma bölümünde ise resmi dokümanların incelenmesi aracılığıyla doküman analizi ve sosyal medya analizi yapılmıştır. Doküman analizi, belirli bir amaca yönelik olarak mevcut belgelerin ve kayıtların incelenmesi yoluyla veri elde etme yöntemidir (Karasar, 2005). Doküman analizi, “basılı ve elektronik (bilgisayar tabanlı ve internet erişimli) materyallerin incelenmesi ve değerlendirilmesi sürecinde gerçekleşen bir dizi işlem” olarak tanımlanmaktadır (Bowen, 2009). Bu yöntem, araştırılan konuya ilişkin literatür taraması yapmayı da içermekte ve yalnızca belgeleri incelemekle kalmayıp, belgelerin kaynağını ve oluşma biçimini yorumlamayı gerektirmektedir. Doküman analizi, araştırmacılara mevcut belgeler üzerinden derinlemesine bilgi edinme ve bu bilgileri sistematik bir şekilde analiz etme olanağı sunmaktadır (Sak, şahin-Sak, öneren-şendil ve Nas, 2021: 230). Doküman analizi aşağıdaki aşamalardan oluşmaktadır:

- Belge Seçimi: Araştırma sorusuna uygun belgelerin belirlenmesi.
- Veri Toplama: Seçilen belgelerin okunması, not alınması ve değerlendirilmesi.
- Veri Analizi: Elde edilen verilerin sistematik bir şekilde analiz edilmesi.
- Sonuçların Yorumlanması: Analiz sonuçlarının araştırma bağlamında yorumlanması ve diğer kaynaklarla doğrulanması.

Tutumlar, inançlar ve bilgiye yönelik sosyal araştırmalar geleneksel olarak anketler, görüşmeler, odak grupları veya istatistiksel veriler kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Tüm bu yöntemlere alternatif bir yaklaşım ise, sosyal ağlardaki tutum, inanç ve bilginin halihazırda var olduğu metinlerden yararlanmak ve önemli temaları belirlemektir. Bu stratejinin diğer yöntemlere kıyasla temel avantajları, veri toplama hızının yüksek olması ve geniş örneklem büyüklüğüdür. Ayrıca analiz edilen metinler ve görsellerde tartışılan konularla sınırlı kalınması önemli bir özelliktir. Burada araştırmacı, sosyal aė sitelerinden sorgulamalar yoluyla konuya uygun metinleri toplamakta ve bunları metin analiz yöntemleriyle incelemektedir (Thelwall,

2021: 8-9). Bu araştırmada sosyal medya analizi yöntemiyle X platformunda konuyla ilgili sorgulamalar yapılarak ilgili metinlere ve görsellere ulaşılmıştır.

Doküman analizi ve sosyal medya analizi (elektronik veriler) süreçlerinde etik konulara dikkat edilmesi gerektiği de vurgulanmaktadır (Glesne, 2011; Yıldırım ve şimşek, 2018). Bu çalışmada bulguların şekillenmesinde kullanılan basılı kaynakların herkese açık olması ve resmi olarak siyasi parti olan CHP tarafından yayınlanması nedeniyle verinin kaynağından elde edilerek güvenilir olduğu kabul edilmiştir. Ayrıca herhangi bir bilginin alıntılanmasında kaynak kullanımına dikkat edilmiştir. Diğer yandan çevrimiçi verinin sunumu için kullanılan materyallerde sosyal medya paylaşımlarının sahibi olan Çeşme Belediye Başkanı'nın resmi X (Twitter) ve Instagram hesapları kullanılmıştır. Tüm belediyeçilik faaliyetlerini, diğer sosyal faaliyetleri ve bilgilendirmeleri kamuya açık bir biçimde paylaşan Denizli'nin, sosyal medyayı yoğun ve şeffaf biçimde kullanımı kitle iletişimini de kolaylaştırmakta ve analiz için yüksek miktarda materyal sunmaktadır. Sosyal medyadaki elektronik verinin kolay erişilebilir, arşıvlenebilir ve kopyalanabilir olması da geçmişe yönelik güvenilir veriye ulaşımı sağlamaktadır. Son olarak sosyal medyadaki görsellerin veya fotoğrafların kullanımında ve paylaşımlara yapılan yorumlarda gizlilik ilkesine dikkat edilerek kişisel paylaşımlar dışındaki diğer yorumlar ve yorum sahiplerinin isimleri sansürlenmiştir.

MATERYAL

Doküman analizi için partinin resmi internet adresinde yer alan seçim beyannamesi, belediye gazetesi, haftalık e-bültenleri ve istatistik veri tabanı gibi resmi yayınlar ve materyaller kullanılmıştır. Bu yayınlar ve materyallerin tümü halka açık bir şekilde yayınlanmaktadır. Sosyal medya analizi için materyal olarak Lâl Denizli'nin kişisel Instagram ve X (Twitter) hesaplarındaki paylaşımlar ve görseller kullanılmıştır. Bu materyallerin sunumunda tarih bilgisi, yorumlar ve görseller olmak üzere üç temel unsur bulunmaktadır. Etik açıdan Lâl Denizli dışında paylaşımlara yorum yapan kişilerin isimleri ve yorumları sarı işaretlemelerle boyanarak gizlenmiştir. Sosyal medya materyallerinde 31 Mart 2024 yerel seçim tarihinden sonraki paylaşımlar dikkate alınmıştır.

VERİ ANALİZİ

Dokümanlardan elde edilen verilere tematik analiz uygulanmıştır. Çalışmanın odak noktasında yer alan kadınlarla ilgili belediyeçilik ve diğer faaliyetlere ait temalar ortaya çıkarılmıştır. Dokümanlardan elde edilen temaların sosyal medya analizinde ortaya çıkan temalarla ne düzeyde uyumlu olduğu karşılaştırılmıştır. Böylece CHP belediyeçiliğinin

söylemleri ile Lâl Denizli'nin söylem ve faaliyetlerinin uyumu değerlendirilmiştir. CHP'nin resmi internet sayfasından elde edilen istatistiksel veriler için tanımlayıcı istatistiklerden yüzde ve frekans kullanılmıştır. Temaların ortaya çıkarılmasında ise her bir doküman dikkatlice okunarak çalışmanın amacına uygun konu başlıklarına odaklanılmıştır.

BULGULAR

Çalışmada doküman analizi ile sosyal medya analizinden elde edilen bulgular hem istatistiki olarak hem de nitel şekilde yorumlayıcı bir yaklaşımla ele alınmıştır. Bulgularda öncelikle CHP'nin 2024 Yerel Seçim Beyannamesinde yer alan vaatleri ve söylemleri sıralanmış, ikinci olarak yerel seçimler sonrası partinin başarı istatistiklerine yönelik veriler sunulmuş, üçüncü olarak Lâl Denizli özelinde gerçekleştirilen belediyeceilik faaliyetleri ve sahip olduğu tutumlar ve söylemler değerlendirilmiştir.

Bulguların ilk kısmında, CHP'nin 2024 Yerel Seçim Beyannamesinde belirtilen ana hedefler beş tema altında belirlenmiştir:

Halkçı Belediyeceilik Anlayışı: CHP, belediyelerin üniversiteler, bilim insanları, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşların katılımıyla şehirleri ortak akılla yönetmesini hedeflemektedir. Bu anlayışla dayanışma, kalkınma ve refah belediyeceiliğinin ön planda tutulması öngörülmüştür.

Kaynakların Adil Kullanımı: CHP belediyeleri, kaynaklarını öncelikle mesleği olmayan gençler, geliri olmayan ev kadınları, yemek ve barınma ihtiyacı olan çocuklar, yurt bulamayan öğrenciler ve karnını doyuramayan emekliler gibi dezavantajlı gruplar için kullanmayı amaçlamıştır.

Güvenli ve Yaşanabilir Şehirler: Şehirlerin herkes için güvenli, rahat ve huzurlu yerler haline getirilmesi hedeflenmiştir. Özellikle son yıllarda kadın cinayetlerinin arttığı Türkiye'de insanların caddelerde ve sokaklarda güvenle yürüyebilmesinin temel hedeflerden biri olduğu belirtilmiştir.

Demokratik Katılım: Yerel yönetimlerin ekonomi, demokrasi ve toplumsal barışın en önemli unsurları olarak görülmesi ve yurttaşların yönetime katılımını sağlayan demokratik kurumların güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Deprem Hazırlığı: 6 Şubat depremlerinin ardından şehirlerin depreme karşı hazırlıklı hale getirilmesi gerektiği öne sürülmüştür. Binaların güçlendirilmesi ve depreme dayanıklı hale getirilmesi için gerekli adımların atılması gerektiği belirtilmiştir.

Çalışmanın odak noktası olarak halkçı belediye anlayışı ve kaynakların adil kullanımı temaları kapsamında kadın merkezli belediyeciliğe yapılan vurgu öne çıkmaktadır. Kadın merkezli belediyeciliğe yönelik vaatlerle ilgili bulguların altı temada toplandığı görülmüştür:

Kadınların Katılımını Destekleme: Kadınların iş hayatı, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılımını engelleyen faktörlerin ortadan kaldırılması ve güvenli alanlar sunulması hedeflenmektedir.

İstihdam Artışı: Sanayi sitelerinde ve çok sayıda esnaf işletmesini içeren bölgeler için kadın istihdamını artırmak amacıyla kreş ve çocuk bakım evlerinin sayısının artırılması planlanmaktadır.

Ulaşım Sistemleri: Ulaşım sistemlerinin, kadınların toplumsal hayata katılımını kolaylaştıracak şekilde tasarlanmasını sağlamak öngörülmektedir.

Anne Sağlığı: Anne sağlığının her aşamada takip edileceği bir sistemin yaygınlaştırılması ve belediye hizmetlerinde kadınlara pozitif ayrımcılık uygulanması hedeflenmektedir.

Cinsiyet Eşitliği: Kadın yöneticilerin ve çalışanların istihdam edilmesinde cinsiyet eşitliğinin esas alınması vurgulanmaktadır.

Kadın Kooperatifleri: Kadın kooperatiflerinin desteklenmesi, tasarımı ve işletmesi için kadınların aktif rol alacağı kadın sığınma ve dayanışma evlerinin kurulması planlanmaktadır.

CHP'nin haftalık yayınlanan iletişim e-bülteni incelendiğinde; güncel olarak vergiler ve ekonomik sorunlar, tarımla ve çiftçilerle ilgili sorunlar, toplumsal adalet ve sosyal refah, düzensiz göçmenler, belediyecilikte kültür, sanat ve sosyal faaliyetlerin teşviki, İstanbul Sözleşmesinin yeniden yürürlüğe girmesi, azınlıkların Türk halkıyla kendilerini eşit hissetmeleri, sokak hayvanları yasası ve öğrencilere yönelik sosyal yardımların öne çıktığı tespit edilmiştir (Cumhuriyet Halk Partisi, 2024a; 2024b; 2024c; 2024d; 2024e; 2024f; 2024g; 2024h). Tüm dokümanların ortak noktaları; çalışmanın odağı kapsamında ele alınan sosyal unsurlardan her kesimden insan için ayrımcılığın önlenerek bütünleştirici politikaların uygulanması, sokak hayvanlarının “katliamına” neden olan yasanın geri çekilmesi, azınlıkların toplumla kendilerini eşit hissettirilmesi, İstanbul Sözleşmesi ile kadın ve çocukların yaşamları ve haklarının güvenceye alınarak caydırıcı cezaların uygulanması şeklinde sıralanmaktadır. Bulguların ilerleyen bölümlerinde Lâl Denizli özelinde gerçekleştirilen belediyecilik faaliyetleri ve söylemlerin de bu temalarla uyumlu olduğu görülecektir.

CHP tarafından yayınlanan dokümanlardan Belediye Gazetesinin 2024 sayıları incelendiğinde; tüm bireyler için adil bir çalışma yaşamı ilkesi gereğince kadınların, gençlerin ve engellilerin istihdamına, kadın ve genç girişimcilere öncelik verilmesi planlanmıştır. Öte yandan öğrenciler için eğitim desteğinin hem sosyal hem ekonomik olarak kesintisiz sürdürülmesi hedeflenmektedir. Özellikle gençlerin ekonomik ve siyasi sorunlar nedeniyle geleceklerinden endişe duydukları vurgulanarak sosyal adaletin iyileştirileceği belirtilmiştir. Sosyal belediyecilik anlayışında gençlerin barınma ve geçim sıkıntılarının nedeniyle kendilerini yaşadıkları kentlere ait hissetmemeleri ve kadınların gittikçe güvensiz hale gelen kentlerde yaşam olanaklarının sınırlandırılması yükünü omuzlamaları en önemli sorunlar olarak görülmektedir. Kadınlara yönelik belediyenin sağladığı avukatlarla hukuki destek, yönlendirme ve geçici barınma hizmetleri verilmektedir. “Kadın Dostu Kent” anlayışıyla sağlık, yeme-içme, spor-rekreasyon, kültür-sanat, eğitim alanlarında ücretsiz faaliyetler ve kurslar açılmıştır. Kadın Dayanışma Merkezleri sayesinde kadınlara, çocuklara ve gençlere sosyolog ve psikologlarla ücretsiz psikolojik danışmanlık hizmetleri sunularak birebir görüşmeler aracılığıyla sorunlara çözümler üretilmektedir. Yerel hizmetlerde her bölgeye eşit hizmet sunulması da yine öne çıkan hususlar arasındadır. İstihdam ve girişimcilik kapsamında “Üreten Kadın” sloganıyla belediyelerin tahsis ettikleri alanlarda kadınlar tarafından üretilen ürünlerin satışa çıkarılması için stant hizmetleri sunulmuştur. Çalışan annelere yönelik olarak çocuklarını bırakabilecekleri kreş ve gündüz bakımevi hizmetleri sunulmaktadır (Belediye Gazetesi, 2024a, 2024b, 2024c). Seçim sonrasında CHP belediyeciliğinin genel yol haritası şu şekilde çizilmiştir (Belediye Gazetesi, 2024d: 2):

- “Belediyeler arası ilişkiler,
- Belediyecilik hizmetlerinde iş birlikleri ve hizmet/proje ortak havuzu,
- Acil ve konjonktürel ihtiyaçların belirlenmesi,
- Orta ve uzun vadeli projelerin hayata geçirilmesi,
- Periyodik buluşmalar,
- Bütçe verimliliğini artıracak efektif çalışmalar.”

Belirtilen temalarla ilgili olarak bulguların üçüncü bölümünde, Lâl Denizli’nin yukarıda belirtilen ana ve alt hedeflere yönelik vaatleri ne düzeyde gerçekleştirdiği ve bunlara yönelik söylemleri değerlendirilmiştir. Ancak bunun öncesinde yerel seçimlerde CHP’nin İzmir ilindeki kadın yöneticilerinin genel başarısı ve diğer illerle karşılaştırması yapılmıştır.

Bulguların ikinci kısmında, İzmir ili özelinde 31 Mart 2024 yerel seçimleri ardından CHP'nin 28 ilçede seçilen belediye başkanlarının 20'sinin erkek ve 8'inin kadın olduğu görülmektedir. Dolayısıyla İzmir'de kadın belediye başkanlarının oranı yaklaşık %28.5 şeklindedir (CHP İzmir İl Başkanlığı, 2024). İstanbul'da 26 ilçe belediye başkanından 3'ü (%11.5), Manisa ilinde 15 ilçe belediye başkanından 1'i (%6.6), Aydın ilinde 13 ilçe belediye başkanından 1'i (%7.7), Muğla'da 11 ilçe belediye başkanından 1'i (%9.1), Tekirdağ'da 9 ilçe belediye başkanından 1'i (%11.1) ve Eskişehir'de 8 belediye başkanından 1'i (%12.5) kadındır. Ankara'da 16 ilçede 16 belediye başkanı da erkek olup hiç kadın belediye başkanı bulunmamaktadır. Benzer şekilde Bursa ve Çanakkale'de kadın ilçe belediye başkanı bulunmamaktadır. İstatistiklere göre ayrıca CHP'nin 14 büyükşehir belediye başkanından 3'ünün (%21.4), illerdeki 21 belediye başkanından da 3'ünün (%14.2) kadın olduğu tespit edilmiştir. Bulgulara göre Türkiye'de 31 Mart 2024 yerel seçimleri sonrasında CHP'de en fazla sayıda ve oranda kadın belediye başkanına sahip ilin İzmir olduğu ortaya çıkmıştır.

Belediye Başkanları	İlçeler
Lâl Denizli	Çeşme
Saniye Fıçı	Foça
Emine Helil İnay Kınay	Karabağlar
İlkay Girgin Erdoğan	Karaburun
Behice Yıldız Ünsal	Karşıyaka
Sema Bodur	Kınık
Nilüfer Çınarlı Mutlu	Konak
Filiz Ceritoğlu Sengel	Selçuk

Tablo 1. 31 Mart 2024 Yerel Seçimleri Sonrası İzmir İlçelerine Göre Kadın Belediye Başkanlarının Dağılımı

Lâl Denizli, 31 Mart 2024 yerel seçimlerinde İzmir'in Çeşme ilçesinde ilk kadın belediye başkanı seçilerek yüzde 53,75 oy oranıyla göreve başlamıştır. Lâl Denizli, İzmir'in Çeşme ilçesinde belediye başkanı olarak göreve geldikten sonra bir dizi önemli proje ve faaliyet başlatmıştır. Bulguların üçüncü bölümünde, Lâl Denizli'nin CHP yerel seçim beyannamesinde ortaya çıkarılan temalara ilişkin hangi faaliyetleri gerçekleştirdiği ortaya konulmuş, toplumsal olaylara ve özellikle kadınlarla ilgili konularda sergilediği tutum örneklerle incelenmiştir.

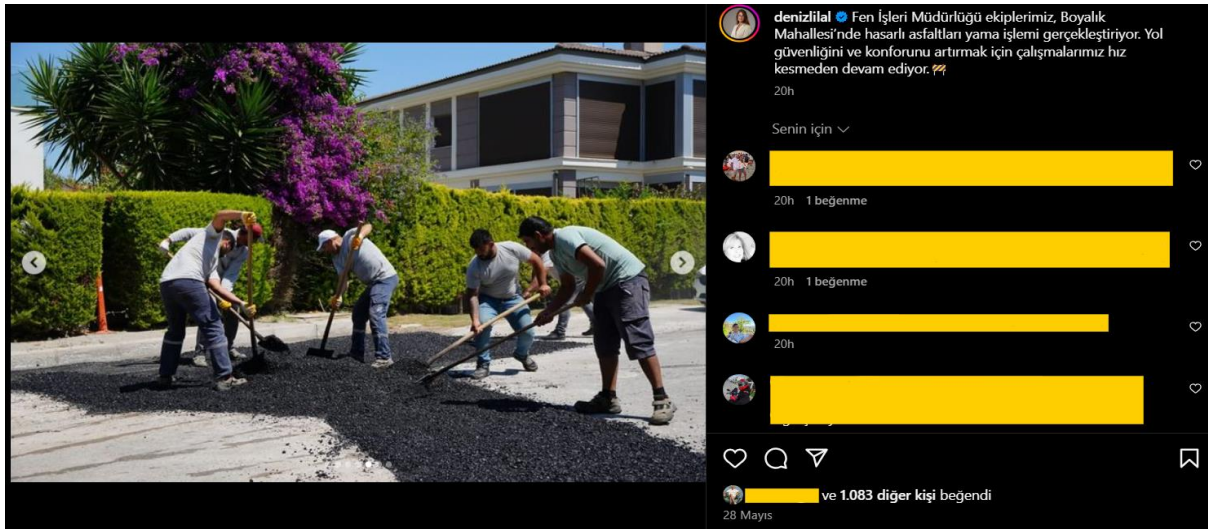
Genç ve dinamik bir lider olarak Çeşme'de yeni bir vizyon sunmayı amaçlayan Denizli, altyapı projeleri, çevre düzenlemeleri ve turizm odaklı çalışmalara ağırlık vermektedir. Seçim sonrası yaptığı açıklamalarda yaz sezonu öncesi plaj düzenlemeleri, spor alanlarının bakımı gibi

önceliklerini belirtirken, yaz sonrası daha geniş çaplı altyapı çalışmalarının yapıldığını vurgulamıştır.

Görsel 1. Dünya Çevre Haftasında Plajlara Yönelik Temizlik Faaliyetleri

Görsel 1’de Dünya Çevre Haftası kapsamında düzenlenen bir sahil temizliği etkinliğine katılım sağlanmıştır. İlica Halk Plajı’nda yapılan bu toplu temizlik çalışması, çevreye duyarlılığın teşvik edilmesi ve halkla birlikte kolektif sorumluluk bilincinin artırılması açısından önemli bir mesaj içermektedir. Denizli’nin “doğaya olan sorumluluğumuzu bir kez daha hatırlatıp, çevremizi temiz tutmak için el ele verdik” açıklaması, belediyeçilik vizyonunun sadece altyapı ve şehir düzenlemeleriyle sınırlı olmadığını, aynı zamanda ekolojik sürdürülebilirliği ve toplumsal katılımı da içerdiğini göstermektedir. Bu tür etkinlikler, çevre bilincinin yerel halk arasında yaygınlaştırılmasına hizmet ederken, sosyal medyada bu tür paylaşımlar Lâl Denizli’nin çevre dostu politikalarına olan bağlılığını göstermektedir.

Görsel 2. Çeşmenin Altyapı Çalışmalarının Yoğun Olduğu Birçok Bölgeden Biri

Görsel 2’de ise birçok mahallede yapılmış ve yapılmakta olan yol onarım çalışmaları vurgulanmıştır. Denizli birçok sosyal medya paylaşımında, belediyenin altyapı çalışmalarına hız kesmeden devam ettiğini ve yol güvenliği ile konforunu artırmaya yönelik çabaların altını çizmektedir. Ulaşım ve altyapı ile ilgili bu projeler, halkın günlük yaşam kalitesini doğrudan etkileyen konular arasında yer almakta ve bu tür paylaşımlar, yerel yönetimlerin altyapı geliştirme konusundaki kararlılığını göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

Denizli’nin yönetim tarzı, bu çalışmanın odak noktası olan genç nesillere ve kadınlara liderlik modeli olma hedefini taşımaktadır. Özellikle gençlerin desteklenmesi, kadın hakları ve hayvan hakları gibi toplumsal konularda duyarlılığını sıkça dile getiren Denizli, Çeşme’nin hem çevresel hem de sosyal açıdan sürdürülebilir bir geleceğe sahip olması için projeler geliştirmeye devam etmektedir.

Görsel 3. Genç Bireylere Yönelik Destek ve Teşvik Buluşmaları

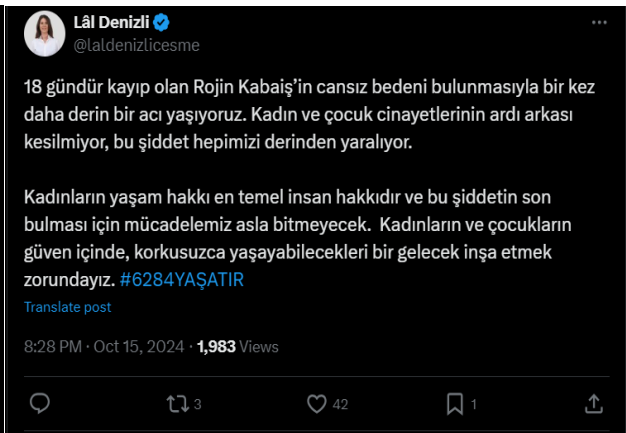
Sosyal medya paylaşımları üzerinden de görüldüğü gibi, Denizli’nin gençlere yönelik bu tür destekleyici ve takdir edici yaklaşımları, onların sosyal ve kültürel hayata aktif katılımını teşvik etmektedir. Gençlerin başarılarının kutlanması özgüvenlerini artırırken, yerel düzeyde daha fazla katılım ve etkinliklerde yer almalarını teşvik edebilmektedir. Bu tarz sosyal medya paylaşımları, Lâl Denizli’nin gençlerle kurduğu bağın bir yansıması olarak gençlerin başarılarını takdir eden bir lider olarak profilini güçlendirmektedir. Yerel haber kaynakları veya belediye internet siteleri bu tür etkinlikleri sıklıkla duyurmakta ve gençlerin başarısını öne çıkaran haberlerle desteklemektedir. Bu da Denizli’nin gençlerle olan ilişkisini daha geniş bir perspektifte topluma yansıtma çabasıdır.

Görsel 4. Kadın İstihdamı ve Kooperatifçiliği Üzerine Yapılan Periyodik Toplantılardan Biri

CHP seçim beyannamesinde belirtildiği gibi kadın kooperatiflerinin desteklenmesi, tasarımı ve işletmesi için kadınların aktif rol alacağı kadın sığınma ve dayanışma evlerinin kurulması konusunda Çeşme Belediyesinin mevcut faaliyetleri bulunmaktadır. Bu faaliyetlerin kadınların iş hayatına katılımını desteklemek ve istihdam artışını sağlamakla doğrudan ilişkisi olduğu görülmekte ve parti programıyla uyumlu etkinliklerin yapıldığı ortaya çıkmaktadır.

Kadın hakları ve hayvan hakları konularına duyarlılığı ile tanınan Denizli, Çeşme'deki kadın nüfusunun %40'ının belediye yönetiminde yer almasının önemine dikkat çekmiştir ve bu konuda kadınların güçlendirilmesi adına adımlar atmayı planlamaktadır. Kadın istihdamı ve kooperatifçiliğin CHP tarafından yayınlanan dokümanların tümünde öne çıkarılan temalar olması nedeniyle parti söylemlerinin ve Lâl Denizli'nin belediyecilik faaliyetlerinin birbiriyle uyumlu olduğu görülmektedir.

Görsel 5. Türkiye’de Son Dönemlerde Gerçekleşen Kadın Cinayetlerine ve Kadın Haklarının Savunulmasına Yönelik Paylaşımlar

Denizli, sosyal gelişim ve toplumsal olaylar konusunda da duyarlı bir tutum sergilemiştir. Denizli tarafından sosyal medyada en fazla gündeme getirilen konulardan biri de son yıllarda artan kadın cinayetlerine yönelik tepkiler ve “İstanbul Sözleşmesi Yaşatır” veya “6284 Yaşatır” hashtagleridir. Son dönemlerde Türkiye’de artan kadın cinayetleri ve taciz vakalarına karşı tepkileri dile getiren Denizli, İstanbul Sözleşmesinden çıkılması ile faillerin daha fazla cesaret kazandığını ve suçlara karşı cezaların yetersiz kaldığını vurgulamıştır. Kadınların en temel hakkı olan yaşama hakları için erkek şiddetine karşı tutumunu açıkça dile getirmiştir. Bu paylaşımlar, CHP’nin kadınlara yönelik politikalarıyla tamamen uyumlu olup kadın ve çocuklar için güvenli kentlerin oluşturulması için önemli bir adımdır.

Görsel 6. Sokak Hayvanları Yasasıyla İlgili Paylaşımlar

Lâl Denizli aynı zamanda hayvan haklarıyla ilgili projelerde yer alacağına dair açıklamalarda bulunmuş, çevre ve doğa dostu politikalar izleyerek hayvanların korunması konusunda bilinçlendirme çalışmaları yapmayı amaçladığını vurgulamıştır. Kendi sahibi olduğu köpeğiyle makamında paylaşım yapan Denizli, sokak hayvanlarına ilişkin yasanın geri çekilmesi konusunda aktif paylaşımlarda bulunmaktadır. Birçok toplumsal olaylardaki tutumlarında olduğu gibi insani ve vicdani yöne vurgu yapan Denizli, tüm partilerin mecliste toplu kısırlaştırma ve sahiplendirme projesi altında ortak hareket etmeleri gerektiğini önermektedir. Görüldüğü üzere CHP'nin seçim beyannamesinde ortaya çıkan temaların birçoğunun Çeşme belediyeçiliği aracılığıyla hayata geçirilmeye çalışıldığı söylenebilir.

TARTIŞMA

Yapılan araştırma üç temel bulguyu ortaya çıkarmıştır. Birinci bulguda CHP'nin 31 Mart 2024 yerel seçimlerinde halkçı bir belediyeçilik anlayışı kapsamında kadınlara, gençlere ve çocuklara yaptığı vurgu ortaya çıkmıştır. Bulgularda geliri olmayan ev kadınlarına yönelik istihdam ve sosyal yardımlar, belediye hizmetlerinde anne sağlığını korumaya öncelik veren uygulamalar, son zamanlarda gerçekleşen kadın cinayetlerine karşı kentlerde kadınların güvenli bir şekilde sokağa çıkabilmelerini sağlamak ve İstanbul Sözleşmesini yeniden uygulatmak, iş ve sosyal yaşamda cinsiyet eşitliğini sağlamak, kadın dayanışması ve üretime katılımlarını teşvik etmek yer almıştır. İkinci bulguda tüm illerde seçilen kadın belediye başkanların oranlarının erkeklere göre çok daha düşük olmasıdır. Bu iller arasında İzmir'in en fazla kadın belediye başkanına sahip olduğu görülmüştür. Literatüre göre burada olumlu olan sonuç, geçmiş yıllarda gerçekleştirilen yerel seçimlerde kadınların siyasi temsilinin artış göstermiş olmasıdır (Anbarlı-Bozatay ve Kutlu, 2014; Üste, 2017). Üçüncü bulguda ise CHP seçim vaatlerinin İzmir ayağında kadın hakları ve hayvan hakları, kadın istihdamı ve kooperatifçilik, kadın cinayetleri ve toplumsal olaylara yönelik tepkiler, gençlere verilen destek faaliyetleri ile yerine getirilmekte olduğu görülmüştür.

31 Mart 2024 seçimlerinden elde edilen istatistiklere göre, birçok ilde yerel siyasetteki kadın yöneticilerin oranının erkeklere göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Poyraz (2024) 31 Mart 2024 seçimlerinde Türkiye genelinde CHP'deki kadın belediye başkanı oranının %9.26 olduğunu göstermiştir. Bu bulguya bakarak İzmir'de kadın belediye başkanlarının oranının %28.5 ile diğer illere nispeten daha yüksek siyasi temsil sağlandığı söylenebilir. Üste (2017) Türkiye genelinde 2004, 2009 ve 2014 yerel seçimlerinde kadınların düşük siyasi temsil eğiliminin benzer olduğunu göstermiştir. Ayrıca siyasetin bir "erkek işi" olarak görülmesi, toplumda kadın ve siyasetin ayrı olarak düşünülmesi, siyasette erkek egemen söylemlerin

ağırlıklı olması nedenleriyle kadınlar siyasi temsile ilişkin sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerinin ön planda olduğu Türk siyasetinde ve diğer birçok alandaki bu sorunun kaynağı, cinsiyetler konusunda küçük yaşlardan itibaren çocuklara ayırt edici öğretilerin mevcut olmasıdır. Burada toplumun cinsiyetlere göre “uygun” veya “uygun olmayan” kalıp yargılar bulunduğu belirtilmiştir (Dökmen, 2012).

Göç ve azınlıklarla ilgili tartışmaların başında Suriyeli ve Afgan mülteciler gelmektedir. Çalışmadan ulaşılan bulgulara göre CHP’nin azınlıklar dahil olmak üzere herkesi kapsayıcı belediye politikaları “azınlıkların toplumla kendilerini eşit hissettirilmesi” söylemiyle gündeme gelmiştir. Ancak Türkiye’nin geçmişte bu denli yüksek miktarda sığınmacı hareketine maruz kalmamış olması, belediyelerin bu alanda yeterli deneyime sahip olmamalarına ve mevzuatın yeterli kaynak ve yetki dağılımını mümkün kılamamasına yol açmıştır. Türk toplumunun ise işsizliğin artışı ve sığınmacı kaynaklı suç oranlarının artması nedeniyle sığınmacılara yönelik kaygılar ortaya çıkmış, kentlerde yeni yoksulluk bölgeleri oluşmaya başlamıştır (Akman, 2022: 99). Sonuç olarak son yıllardaki göç baskısının ve özellikle kadınlara yönelik taciz ve cinsel şiddet olaylarının artışının, yerel yönetimlere bir baskı unsuru olarak yansıdığı söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kadınların yerel siyasetteki temsili, siyasal yaşama katılımlarının yetersizliğini göstermektedir. Kentleşme ile birlikte siyasete katılma isteği artsa da kadınların siyasete katılımı hala istenilen düzeyde değildir. Kadınların siyasetteki eksik temsili, sosyal ve ekonomik faktörlerden kaynaklanmakta ve bu durum, kadınların siyasal sistemle yeterince bağ kuramamasına yol açmaktadır. 1930 yılında Türkiye’de kadınlar yerel seçimlerde seçme ve seçilme hakkı elde etmiş olsalar da günümüzdeki katılım oranları düşüktür. Eğitim düzeyinin artması, kadınların siyasal katılımını olumlu yönde etkilemektedir.

Kadınların siyasette daha fazla temsil edilmesi için, siyasi partilerde eşitlikçi yapılar kurulmalı, aday seçimleri demokratikleştirilmeli ve cinsiyet kotası uygulanmalıdır. Ancak, mevcut yasal düzenlemelere rağmen, kadınların siyasetteki temsili hala yetersizdir. Seçimlerde kadın adaylar genellikle seçilemeyecek sıralarda yer almakta veya erkeklerin alanlarına dâhil edilmemektedir. Kadınların yerel yönetimlerde daha etkin bir şekilde yer alması, onların siyasal haklarını kullanmaları açısından önemlidir. Kadınların siyasete katılımını artırmak amacıyla ekonomik, sosyal ve psikolojik eşitsizliklerin giderilmesi, eğitim olanaklarının artırılması ve cinsiyet kotasının etkin bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Ayrıca kadınların toplumsal cinsiyet rolleri temelindeki ataerkil kalıp yargıların ve katılım engellerinin kaldırılması önem taşımaktadır. Çalışma bulguları da bunu destekler niteliktedir. CHP’nin seçim beyannamesinde

doküman analizi sonucunda kadınlarla ilgili ortaya çıkan temalarla ilgili vaatlerin tümünün, Çeşme Belediyesi örneğinde sosyal medya analizi ile pratiğe aktarıldığı görülmüştür. Dolayısıyla 31 Mart 2024 yerel seçimleri sonrası belediye başkanı seçilen Lal Denizli'nin partinin özellikle kadınlarla ilgili ve diğer toplumsal hedefleri gerçekleştirmede başarılı olduğu söylenebilir.

Siyasiler ve politika yapıcılara yönelik olarak kadınların temsili açısından pozitif ayrımcılık uygulamalarının hayata geçirilmesi, kadınların siyasal karar alma mekanizmalarında daha fazla yer almalarını sağlamak önerilmektedir. Kadınların haklarını tam olarak kazanabilmesi için yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Seçim sistemlerinde ve siyasi parti kanunlarında kadınlar lehine düzenlemeler yapılması önerilmektedir. Kadınlarda siyasi girişimciliğe yönelik bilgilendirici programların düzenlenmesi, kadınların siyasal katılımını artırmak için kritik bir adımdır. Yerel yönetim birimlerinin kadın sorunlarıyla ilgili çalışmalar yapması ve kadınlara birinci elden ulaşarak çözüm odaklı projeler sunması önerilmektedir. Son olarak toplumda kadın-erkek eşitliğinin sağlanması için toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dair farkındalığın artırılması ve bu sorunların çözümüne yönelik etkin politikaların üretilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akman, K. (2022). Suriyeli Sığınmacıların Siyasal Rekabete Etkileri ve 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Seçimleri: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. Cilt: 23 Sayı: 1, 98-116.
- Belediye Gazetesi. (2024a). Şubat Ayı Bülteni. Sayı: 159. Cumhuriyet Halk Partisi.
- Belediye Gazetesi. (2024b). Mart Ayı Bülteni. Sayı: 160. Cumhuriyet Halk Partisi.
- Belediye Gazetesi. (2024c). Nisan Ayı Bülteni. Sayı: 161. Cumhuriyet Halk Partisi.
- Belediye Gazetesi. (2024d). Mayıs Ayı Bülteni. Sayı: 162. Cumhuriyet Halk Partisi.
- Bowen, G.A. (2009). Document Analysis As A Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*. Cilt: 9 Sayı 2, 27-40.
- Bozatay, Ş.A. - Kutlu, S.Z. (2014). Siyasette Kadın Temsili Açısından 30 Mart 2014 Yerel Seçimi Sonuçlarının Çanakkale İli Örneğinde Değerlendirilmesi. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı*. Cilt: 12 Sayı: 16, 131-156.
- Cabeza-Pérez, L. - de Oger, S.A.S. - Fortes, B.G. (2023). Ideology and Party Positions On Gender Issues in Spain: Evidence From A Novel Data Set. *Politics & Gender*. Cilt: 19 Sayı: 4, 1204-1230.
- Canbek, T. - Özekmekçi, M. İ. (2024). 31 Mart 2024 Yerel Seçimlerinde İstanbul ve Ankara'daki Favori Büyükşehir Belediye Başkan Adaylarının X Kullanım Pratikleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi*. Cilt: 7 Sayı: 1, 23-52.

- CHP İzmir İl Başkanlığı. (2024). Belediye Başkanları. <https://izmir.chp.org.tr/belediye-baskanlari> Erişim Tarihi: 20.09.2024
- Cumhuriyet Halk Partisi. (2024). Yerel Seçim Beyannamesi. Ankara: CHP Genel Merkezi.
- Cumhuriyet Halk Partisi. (2024a). İletişim: Haftalık E-Bülten. Sayı: 8.
- Cumhuriyet Halk Partisi. (2024b). İletişim: Haftalık E-Bülten. Sayı: 9.
- Cumhuriyet Halk Partisi. (2024c). İletişim: Haftalık E-Bülten. Sayı: 10.
- Cumhuriyet Halk Partisi. (2024d). İletişim: Haftalık E-Bülten. Sayı: 11.
- Cumhuriyet Halk Partisi. (2024e). İletişim: Haftalık E-Bülten. Sayı: 12.
- Cumhuriyet Halk Partisi. (2024f). İletişim: Haftalık E-Bülten. Sayı: 13.
- Cumhuriyet Halk Partisi. (2024g). İletişim: Haftalık E-Bülten. Sayı: 14.
- Cumhuriyet Halk Partisi. (2024h). İletişim: Haftalık E-Bülten. Sayı: 15.
- Dinç, G. (2024). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Perspektifinden Siyasal Partilerin 2024 Yerel Seçim Beyannameleri. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Sayı: 47, 33-56.
- Dökmen, Z.Y. (2012). Toplumsal Cinsiyet, Sosyal Psikolojik Açıklamalar. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Duverger, M. (1955). The Political Role of Women. Paris: UNESCO.
- Elkin, L. (2018). Flanöz: Şehirde Yürüyen Kadınlar. Çev.: Doğan Dilcun Doğan. İstanbul: Nebula Kitap.
- Fenster, T. (2010). The Right to the City and Gendered Everyday Life. In Ana Sugranyes - C. Mathivet (Ed.), Cities for All Proposals and Experiences Towards the Right To the City (pp.63-76). Chile: Habitat International Coalition.
- Glesne, C. (2011). Becoming Qualitative Researchers. Çev.: A. Ersoy & P. Yalçınoglu. UK: Pearson.
- Güneş, A. - Bilici, S. (2024). Eleştirel Söylem Analizi Bağlamında Haber Metinlerinin İncelenmesi: 31 Mart 2024 Yerel Seçimleri Örneği. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt: 23 Sayı: 92, 1663-1684.
- Haman, M. (2023). Political Communication On Social Media in Latin America: Unequal Use of Twitter by Members of Parliament. Profesional De La Información. Cilt: 32 Sayı: 3, 1-21.
- Kantola, J. - Lombardo, E. (2021). Challenges to Democratic Practices and Discourses in the European Parliament: Feminist Perspectives On the Politics of Political Groups. Social Politics: International Studies in Gender, State & Society. Cilt: 28 Sayı: 3, 579-602.
- Karaduman, S. (2017). Eleştirel Söylem Çözümlemesinin Eleştirel Haber Araştırmalarına Katkısı ve Sunduğu Perspektif. Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi. Cilt: 4 Sayı: 2, 31-46.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Küçük, A. (2024). Eleştirel Söylem Analizi Bağlamında Haber Metinlerinin İncelenmesi: 31 Mart 2024 Yerel Seçimleri Örneği. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt: 23 Sayı: 92, 1663-1684.
- Lefebvre, H. (2016). Şehir Hakkı. Çev.: Işık Ergüden. İstanbul: Sel Yayıncılık.

- Massey, D. (2001). *Space, Place, and Gender*. University of Minnesota Press.
- Mitchell, D. (2020). *Kent Hakkı: Sosyal Adalet ve Kamusal Alan Mücadelesi*. Çev.: Aydın Çavdar. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Namdar, S. (2020). Siyasal Reklamların Göstergebilimsel Yöntemle Analizi: 31 Mart Yerel Seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisi'nin "Hepimiz Aynı Belediye Otobüsündeyiz" Reklam Filmi Örneği. *Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. Cilt: 6 Sayı: 1, 20-36.
- Poyraz, E. (2024). Yerel Siyasete Kadın Eli: 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Arceng International Scientific Research Conference*, April 20-21, İstanbul.
- Sak, R. - Şahin Sak, İ.T. - Öneren Şendil, Ç. - Nas, E. (2021). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, Cilt: 4 Sayı: 1, 227-250.
- Sinha, P. (2023). *Social Media: Political Mobilizer to Evaluator*. 6th International CEO Communication, Economics, Organization & Social Sciences Congress, USA.
- Şahin, F. (2011). Kadınların Siyasal Katılımları Çerçevesinde Kadın Meclislerinin Yerel Siyasetteki Etkinlikleri ve Üye Profilleri. *Uzmanlık Tezi*. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.
- Thelwall, M. (2021). *Word Association Thematic Analysis: A Social Media Text Exploration Strategy*. Morgan & Claypool Publishers.
- Üste, R. (2017). Yerel Seçimlerin Cinsiyeti: Seçimler ve Kadın Temsili. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*. Cilt: 18 Sayı: 1, 101-131.
- Yıldırım, A. - Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

This study addresses the persistent issue of gender inequality and the underrepresentation of women in local political institutions, a subject that has garnered both scholarly and policymaking attention globally. In advanced democracies, research on women's political representation has often highlighted a greater focus within left-wing parties compared to their right-wing counterparts. Studies suggest that left-wing parties tend to nominate more female candidates and exhibit greater sensitivity to gender equality issues. In Turkey, despite various initiatives intended to boost women's political participation, women remain significantly underrepresented. This underrepresentation not only reflects deep-rooted socio-cultural and institutional barriers but also negatively influences the quality and inclusiveness of local governance. In addition to traditional media, the study emphasizes the transformative role of social media in political communication, where platforms such as Facebook, Instagram, X (formerly Twitter), and YouTube have reshaped how political messages and public engagement are conducted. Focusing on the post-election period of the 31 March 2024 local elections, this

research investigates the interplay between political party discourse—in particular, that of the Republican People's Party (CHP)—and the real-world implementation of these discourses by examining the case of Lâl Denizli, the elected mayor of Çeşme.

Methods

The study employs a mixed-methods approach that combines document analysis with social media analysis to examine both the content of political discourse and its practical enactment. A comprehensive literature review was conducted using key terms such as “women's political representation,” “local elections,” “gender,” and “municipal governance” in both domestic and international scholarly databases. For the empirical component, official documents published by the CHP—including the local election manifesto, municipal newsletters, and statistical databases—were systematically analyzed using thematic and descriptive statistical techniques. This document analysis followed established procedures of document selection, data collection, and systematic interpretation. Additionally, electronic data were collected through a social media analysis of Lâl Denizli's official X (Twitter) and Instagram accounts, focusing on posts made after the 31 March 2024 elections. Ethical considerations were rigorously maintained throughout the study, ensuring that the privacy of social media commentators was preserved through data anonymization. This dual-method approach enabled a comparative evaluation of party rhetoric versus actual governance practices as demonstrated by Denizli's municipal activities.

Findings and Argument

The analysis of CHP's local election manifesto revealed five core themes: (1) A populist approach to municipal governance that emphasizes collaborative decision-making with various societal stakeholders; (2) equitable resource allocation prioritizing disadvantaged groups; (3) the creation of safe and livable urban environments; (4) the promotion of democratic participation in local governance; and (5) enhanced earthquake preparedness. Within these themes, specific policies aimed at promoting women's participation emerged prominently—such as measures to support women's employment, establish women-led cooperatives, and foster safe public spaces. Importantly, the study extends these findings by highlighting the broader social outcomes associated with gender-sensitive policies. These include improvements in community well-being, enhanced social cohesion, and the empowerment of marginalized groups. The data indicate that projects designed with a gender perspective not only increased the political representation of women but also produced significant positive externalities such as enhanced access to social services and strengthened public trust in municipal institutions.

Statistical analysis of post-election data from several provinces, including İzmir, Istanbul, and Ankara, confirmed that while progress has been made—most notably in İzmir where women constituted approximately 28.5% of municipal leadership—the overall proportion of female mayors remains significantly lower compared to their male counterparts. In the case of Çeşme, Lâl Denizli's election as the first female mayor, with a winning vote share of 53.75%, illustrates a notable breakthrough. Following her election, Denizli initiated a series of projects—ranging from infrastructure improvements and environmental campaigns to programs specifically designed to support women's economic and social empowerment. These initiatives have led to measurable improvements in social outcomes, including increased employment opportunities for women, greater support for family health, and the establishment of community networks that enhance civic participation. The thematic congruence between the party's electoral promises and Denizli's municipal practices underscores that targeted political strategies, when executed effectively, can yield transformative social benefits alongside political gains. Nevertheless, the research also acknowledges that systemic challenges—such as entrenched patriarchal norms and enduring socio-political biases—continue to impede full gender parity in political and social spheres.

Conclusion and Recommendations

The research supports that despite incremental progress in recent local elections, the underrepresentation of women in local political offices remains a significant challenge in Turkey. The findings underscore the importance of implementing robust mechanisms—including gender quotas and democratized candidate selection processes—to ensure equitable political representation and to achieve broader social transformation. The Çeşme case illustrates that when party rhetoric is effectively matched with proactive municipal governance, tangible improvements in women's socio-political empowerment and related social outcomes can be achieved. Policy recommendations include the establishment of more inclusive political structures, enhanced public awareness campaigns to dismantle patriarchal stereotypes, and targeted training programs to empower women's political and social participation. Additionally, ongoing monitoring of both political discourse and its practical applications via social media should be institutionalized to ensure accountability and sustained progress toward gender equality in local governance. Overall, fostering an environment where women are actively integrated into political decision-making processes is essential for the development of more responsive, democratic, and socially equitable local administrations.

Kitap İncelemesi

Book Review

DOI:

10.56075/egemiadergisi.
1591537

Alınış tarihi (Received):

26.11.2024

Kabul tarihi (Accepted):

09.02.2025

Sorumlu Yazar:

Ersel KIRAZ
ersel.kiraz@btu.edu.tr

Kaynak Gösterimi:

Kiraz, E., (2025). Sahte Haber Psikolojisi: Sahte Haberlerin Kabulü, Paylaşılması ve Düzeltilmesi. Egemia Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli E-Dergisi, (15), 23-31.

SAHTE HABER PSİKOLOJİSİ: SAHTE HABERLERİN KABULÜ, PAYLAŞILMASI VE DÜZELTİLMESİ¹

Ersel KIRAZ²

ÖZ

The Psychology of Fake News: Accepting, Sharing, and Correcting Misinformation başlıklı eser, sahte haberlerin bireyler ve toplum üzerindeki etkilerini psikolojik bir perspektifle ele almaktadır. Kitap, sahte haberlerin kabul edilme nedenlerini, paylaşım süreçlerini ve yanlış bilgilerin nasıl düzeltilebileceğini inceleyen kapsamlı bir çalışma sunmaktadır. Rainer Greifeneder, Mariela Jaffe, Eryn Newman ve Norbert Schwarz'ın katkılarıyla hazırlanan bu eser, günümüz dijital çağında bilgi kirliliğinin yayılımını anlamak ve çözüm yolları geliştirmek adına hem akademik hem de uygulamalı bir rehber niteliğindedir. İnceleme, kitabın bireylerin bilişsel süreçlerine odaklanarak yanıltıcı bilgilere karşı savunma mekanizmaları geliştirme önerilerini ve bilimsel temellerini detaylı bir şekilde irdelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Sahte Haber, Bilişsel Önyargı, Bilgi Kirliliği, Sosyal Medya, Eleştirel Düşünme

THE PSYCHOLOGY OF FAKE NEWS: ACCEPTING, SHARING, AND CORRECTING MISINFORMATION

ABSTRACT

The Psychology of Fake News: Accepting, Sharing, and Correcting Misinformation explores the psychological mechanisms behind the acceptance, dissemination, and rectification of fake news. Written by Rainer Greifeneder, Mariela Jaffe, Eryn Newman, and Norbert Schwarz, the book provides a comprehensive analysis of how cognitive biases, social dynamics, and media environments contribute to the spread of misinformation. It delves into the reasons individuals accept false information, the motivations behind sharing such content, and strategies for correcting inaccuracies effectively. By combining theoretical insights with practical recommendations, the book serves as a valuable resource for understanding and combating the pervasive issue of misinformation in the digital age.

Keywords: Fake News, Cognitive Bias, Information Pollution, Social Media, Critical Thinking

¹ Rainer Greifeneder vd., Routledge, s.310

² Arş. Gör. Dr., Bursa Teknik Üniversitesi, 0000-0002-7627-998X, ersel.kiraz@btu.edu.tr

GİRİŞ

Dijital platformların bilgi yayılımını domine ettiği bir çağda, sahte haberlerin yaygınlığı toplumlar için en acil sorunlardan biri haline gelmiştir. Rainer Greifeneder, Mariela Jaffe, Eryn Newman ve Norbert Schwarz tarafından kaleme alınan *The Psychology of Fake News: Accepting, Sharing, and Correcting Misinformation*, bu olguyu psikolojik bir perspektifle ele alan kapsamlı bir çalışmadır. Kitap, sahte haberlerin kabulü ve yayılımını etkileyen bilişsel, sosyal ve çevresel faktörleri araştırırken, bu etkilerin nasıl azaltılabileceğine dair stratejiler sunmaktadır.

Genellikle kamuoyunu yanıltma ya da manipüle etme amacı taşıyan sahte haberler, hızlı teknolojik ilerlemeler ve medya üretiminin demokratikleşmesiyle şekillenen bir bilgi ekosisteminde güç kazanmaktadır. Bireysel biliş ile toplumsal yapılar arasındaki bu karmaşık etkileşim, yanlış bilgilere karşı savunmasız bir zemin oluşturmakta ve bu kitap tam da bu noktada çözüm önerileri geliştirmektedir. Kitap akademisyenlerimiz yanı sıra iletişim fakültelerinde okuyan öğrencilerimiz için bir rehber niteliğindedir.

THE PSYCHOLOGY OF FAKE NEWS: ACCEPTING, SHARING, AND CORRECTING MISINFORMATION: BİR KİTAP İNCELEMESİ

21. yüzyılın bilgi çağı, toplumlara bilgiye kolay erişim imkânı sunarken aynı zamanda yanlış bilgilendirme ve dezenformasyon sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Özellikle dijital medyanın ve sosyal medya platformlarının yaygınlaşmasıyla, sahte haberler yalnızca bireylerin inanç ve algılarını değil, aynı zamanda toplumsal yapıları, siyaseti ve güven ilişkilerini de derinden etkileyen bir güç haline gelmektedir. Sahte haberlerin yalnızca yayılması değil, aynı zamanda bu haberlerin kabul edilmesi, paylaşılması ve yanlış bilginin düzeltilmesi süreci de incelenmesi gereken önemli bir konu olarak karşımıza çıkarmaktadır.

"The Psychology of Fake News: Accepting, Sharing, and Correcting Misinformation" adlı bu çalışma bu karmaşık ve güncel sorunu psikolojik bir perspektifle ele almaktadır. Kitap, sahte haberlerin nasıl yayıldığını, bireylerin bu haberlere neden inandığını ve bu haberlerin toplumsal düzeyde nasıl düzeltilebileceğini anlamaya yönelik bilimsel bir çerçeve sunmaktadır. Ayrıca eser, sahte haberlerin sosyal medyanın algoritmik yapıları içinde nasıl beslendiğini ve insanların inanç sistemlerini nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır.

Kitabın yazarları Rainer Greifeneder, Mariela E. Jaffé, Eryn J. Newman ve Norbert Schwarz, sahte haber olgusunu farklı psikolojik süreçler üzerinden incelemektedir. Bu bağlamda, kitabın temel soruları şunlar diyebiliriz: İnsanlar sahte haberleri neden kabul eder?

Bu haberler sosyal medyada nasıl bu kadar hızlı yayılır? Yanlış bilgiyi düzeltmek mümkün mü, yoksa yanlış bilgi bireylerin zihninde kalıcı bir iz mi bırakır? Kitap, sahte haberler konusundaki en güncel araştırmaları, teorik yaklaşımları ve pratik çözümleri bir araya getirerek, bu olguyu anlamak ve mücadele etmek isteyen okuyucular için önemli bir rehberlik sunmaktadır. Hem akademik çevrelere hem de kamuoyuna yönelik olan bu eser, iletişim bilimleri, psikoloji, siyaset bilimi ve medya çalışmaları alanlarına değerli katkılar sağlamaktadır.

Kitap, sahte haberlerin psikolojik etkilerini kapsamlı bir şekilde ele almakta fakat bazı eksiklikler dikkat çekmektedir. Özellikle, farklı kültürlerde sahte haberlerin etkilerine daha fazla yer verilmesi, disiplinler arası bir bakış açısı kazandırabilirdi. Kitabın pratik öneriler kısmı yeterince derinlikli değil; medya okuryazarlığı ve eğitimle ilgili daha somut ve uygulanabilir çözümler sunulabilirdi. Ayrıca, metinde tekrarlara rastlanması okuyucunun ilgisini azaltabilir ve kitabın akıcılığını etkileyebilir. Akademik bir üslup kullanması anlaşılabilir olsa da dilin sadeleştirilmesi kitabın daha geniş bir kitleye hitap etmesini sağlayabilirdi.

Yazım ve imla hataları açısından kitap detaylıca incelenmelidir. Ne var ki, böyle bir eser için bu tür hatalar ciddi bir olumsuzluk oluşturabilir. Özellikle noktalama işaretlerinin eksik veya hatalı kullanımı, yanlış yazılmış kelimeler ve referans gösterimindeki yanlışlıklar, eserin bilimsel değerini zedelemektedir. Ek olarak, bazı argümanların daha fazla veriyle desteklenmesi ve sosyal medya algoritmalarının ya da siyasetin sahte haberlerin yayılmasındaki rolünün daha kapsamlı bir şekilde ele alınması eserin metodolojik derinliğini artırabilirdi. Bu eksikliklere rağmen, kitap sahte haberler konusuna dair önemli bir kaynak diyebiliriz.

Kitabın birinci bölümü Rainer Greifeneder, Mariela E. Jaffé, Eryn J. Newman ve Norbert Schwarz tarafında kaleme alınmıştır. Yazarlar sahte haberlerin modern dünyadaki önemine odaklanmaktadır. Bölümde 2016 Brexit referandumu ve ABD başkanlık seçimleriyle birlikte “post-truth” teriminin yükselişi ve ardından “fake news” kavramının yaygınlaşması incelenmektedir. Yazarlara göre sahte haberler, yalnızca bireylerin görüşlerini değiştirmekle kalmamakta, aynı zamanda siyasi propaganda aracı olarak kullanılmaktadır. Donald Trump'ın sahte haber iddialarını medya organlarına karşı kullanması ve Alman AFD partisinin "Lügenpresse" (yalan basın) terimini yeniden canlandırması, bu durumun örneklerinden bazıları olarak sunulmaktadır.

Birinci bölüm aynı zamanda sahte haberlerin temel tanımını yapmakta ve dezenformasyon (zarar verme amaçlı yanlış bilgi), misenformasyon (zarar verme amacı gütmeyen yanlış bilgi) ve malenformasyon (doğru ama zararlı bilgi) gibi kavramları ele almaktadır. Yazarlar bölüm içerisinde sosyal medyanın yanlış bilgilerin yayılmasını

kolaylaştırdığını, bu durumun güvenilir bilgi kaynaklarının önünü kestiğini ve demokratik toplumsal yapıya zarar verdiğini vurgulamaktadırlar. Ayrıca, sahte haberlerin etkileri arasında bireylerin güvenini zedelemesi ve toplumları bölmesi gibi ciddi sonuçlar olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda bölüm içerisinde ekseriyetle sahte haberlerle mücadelede medyanın rolü, bireylerin bilgi değerlendirme süreçleri ve yeni sosyal normların gerekliliği tartışılmaktadır.

İkinci bölüm "Sahte Haber Sorunu Ne Kadar Kötü? Kamu Algılarında Temel Bilgilerin Rolü" başlığı altında Benjamin A. Lyons, Vittorio Merola ve Jason Reifler tarafından kaleme alınmıştır. Bölüm, sahte haberlerin modern toplumlar üzerindeki etkisini, 2016 ABD başkanlık seçimleri ve Brexit referandumu bağlamında ele almaktadır. Sosyal medyanın sahte haberlerin yayılmasında oynadığı rol ve bu durumun demokratik süreçleri nasıl etkilediği tartışılmaktadır. Yazarlar Facebook gibi platformların kullanıcı verilerini kötüye kullanarak yanlış bilginin hızla yayılmasına olanak sağlamasının, özellikle İngiltere Parlamentosu gibi kurumların dikkatinden kaçmadığını belirtmektedirler. Bölüm içerisinde sahte haberlerin genellikle yanlış bilgiyi yayma amacı taşıdığı ve bunu gerçek haber formatında sunduğu belirtilmektedir. Örnekler arasında Papa'nın Donald Trump'a desteği gibi tamamen uydurma haberlerin sosyal medyada milyonlarca kez paylaşılması da yer almaktadır.

Ne var ki bölümde sunulan araştırma verileri sahte haberlerin genel etkisinin popüler anlatılardan daha az olduğunu göstermektedir. Bölümde yer alan araştırma verilerine göre 2016 seçimleri sırasında ABD'li yetişkinlerin yalnızca %27'si sahte haber sitelerini ziyaret etmiş ve bu tür haberler toplam tüketilen haberlerin %2,6'sını oluşturmuştur. Ancak yazarlara göre, kamuoyu bu düşük oranlara rağmen sahte haberlere dair yüksek bir endişe taşımaktadır. Bu durum, insanların örnek olaylardan genelleme yapma eğilimleriyle açıklanmaktadır. Aynı zamanda, sahte haberlerin etkileri üzerine yapılan çalışmalar, verilen istatistiklerin insanların algılarını ve endişelerini artırabileceğini veya azaltabileceğini ortaya koymaktadır. Bu tür istatistikler, bireylerin sahte haberlerin yaygınlığını ve etkisini anlamasında önemli bir rol oynamaktadır.

Bölüm ayrıca sahte haberlerin sadece politik bir sorun olmadığını, aynı zamanda eğitim düzeyi, yaş grupları ve sosyal kategorilere göre farklı algılandığını da vurgulamaktadır. Örneğin, Clinton destekçileri, Trump destekçilerinin daha fazla sahte haber tükettiğini düşünürken, Trump destekçileri ise tam tersini algılamaktadır. Ayrıca, akademik çalışmaların, sahte haberlerin seçim sonuçlarını değiştirme üzerindeki etkisinin düşük olduğunu ortaya koyduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte daha önceki bölümde olduğu gibi yanlış bilginin

genelde toplum üzerindeki olumsuz etkilerinin altı çizilmekte ve bu tür sorunların ele alınmasında medya okuryazarlığı girişimlerinin önemine dikkat çekilmektedir.

Üçüncü bölüm Robert Ackland ve Karl Gwynn tarafından kaleme alınmıştır. Bu bölüm, yanlış bilginin iki temel boyutunu ele alarak önemli bir katkı sunmaktadır. Bunlar: bilginin doğruluğunu belirleme yöntemleri ve bilginin doğruluğunun yayılma süreçleri üzerindeki etkisidir. Yazarlar, özellikle sosyal medyanın yanlış bilgi açısından önemine odaklanıyor ve bu platformların yanlış bilginin yaygınlığını, etkisini ve tanımlanmasını nasıl etkilediğini tartışıyor. Sosyal medya verilerinin ve hesaplamalı yöntemlerin, sahte haberlerin analizinde nasıl kullanıldığına dair güncel literatürü incelemeleri, bölümün bilimsel derinliğini de artırmaktadır.

Yazarların ampirik yaklaşımı, Avustralya'da 2017 yılında yayınlanan siyasi haberlerin doğruluğunu manuel olarak kontrol etmeye yönelik yeni bir yöntem geliştirmeleriyle dikkat çekmektedir. Bu yöntemin, haberlerin Twitter'daki yayılımını (retweetler aracılığıyla) ölçmek için kullanılması, bölümün hem teoriye hem de pratiğe katkı sağladığını göstermektedir. Erişim, hız ve genişlik gibi ölçütlere odaklanarak sosyal medyada bilgi yayılımının yapısını analiz etmeleri, sahte haberlerin yalnızca yayılma mekanizmalarını değil, aynı zamanda farklı aktörlerin bu süreçlerdeki rollerini anlamamıza yardımcı olmaktadır. Ackland ve Gwynn, yanlış bilginin sosyal ağlarda nasıl yayıldığını ve bu yayılımın toplumsal süreçler üzerindeki potansiyel etkilerini tartışarak, araştırmacılar ve siyasiler için değerli bir rehberlik hizmeti sunmaktadır.

Dördüncü bölüm "Retracted Articles – The Scientific Version of Fake News" (Geri Çekilen Makaleler – Sahte Haberlerin Bilimsel Versiyonu) başlığı altında Judit Bar-Ilan ve Gali Halevi tarafından kaleme alınmıştır. Yazarlara göre bilimsel ilerlemenin temelinde önceki çalışmalar yer almaktadır. Yazarlara göre bilimsel dergiler, güvenilir ve doğrulanmış bilgi sunmayı amaçlamakta ve bu doğrultuda hakem değerlendirme süreci gibi araçlarla içeriğin özgün, güvenilir ve tekrarlanabilir olmasını sağlamaktadırlar. Bu bağlamda hakemler, makalelerin verilerini, analizlerini ve bulgularını tarafsız bir şekilde incelemektedirler. Ancak bu titiz süreçlere rağmen, çeşitli nedenlerle makaleler geri çekilebilmektedir. Özellikle idari hatalar veya yazım hataları nedeniyle geri çekilen makaleler düzeltildikten sonra yeniden yayımlanabilirken, veri sahteciliği, sonuç manipülasyonu ve etik ihlaller gibi ciddi nedenlerle geri çekilen makaleler, bilimsel güvenilirliğe ve topluma ciddi zararlar verebilmektedir.

Bölüm yazarları Ilan ve Halevi, bölüm içerisinde tıbbi ve biyomedikal alanda geri çekilen makalelerin toplum ve tıp camiası üzerindeki etkilerine dikkat çekmektedir. Örneğin,

sahte veya hatalı bilgiler içeren geri çekilmiş makaleler, sonraki araştırmaları etkileyerek hatalı yöntemlerin ve tedavilerin kullanılmasına yol açabilmektedir. Yazarlara göre Dr. Wakefield'in MMR aşısı³ ve otizm ilişkisine dair eksiklikler içeren çalışması, aşı karşıtlığını artırarak hastalıkların yayılmasına neden olmuştur. Benzer şekilde, tıbbi araştırmalarda sahte veriler ve etik ihlaller ciddi sağlık riskleri doğurabilmektedir. Bu nedenle, geri çekilen makalelerin uzun vadeli etkileri, özellikle sürekli alıntılanmaları ve yanlış bilgilerinin yayılması nedeniyle büyük bir endişe kaynağıdır.

Kitabın ilerleyen bölümlerinde sahte haber ve sahte fotoğraf ilişkisi de ele alınmaktadır. Eryn J. Newman ve Lynn Zhang sahte haberlerin inandırıcılığını, genellikle iddiaların kanıtlanabilirliğinden çok, görsel unsurların dikkat çekiciliği ile ele almaktalar. Yazarlara göre 2016 yılında sosyal medyada yaygın olarak dolaşan “Ohio depolarında on binlerce sahte Clinton oyu bulundu” başlıklı haber, bu duruma örnek teşkil etmektedir. Haber tamamen uydurma olmasına rağmen, iddiayı desteklemek için kullanılan stok fotoğraf, insanların habere inanmasını kolaylaştırmıştır. Newman ve Zhang, benzer durumların iletişim stratejisi açısından mantıklı olduğunu, çünkü fotoğrafların dikkat çektiğini, anlamayı kolaylaştırdığını ve bilgilerin hatırlanma olasılığını artırdığını ifade etmektedir. Ancak yazarlar bu tür kanıtlayıcı olmayan görsellerin kullanılmasının daha sinsi bir etkisi olduğuna dikkat çekmektedir. Bunlar kullanılan görsellerin toplumun gerçekliğe dair algılarını ve inançlarını derinden etkilemesidir.

Newman ve Zhang, bu olgunun “doğruluk etkisi” (truthiness effect) olarak adlandırıldığını ve bu etkinin iddialarla ilişkili ancak doğrulayıcı olmayan görsellerin bile iddiaların doğru kabul edilmesine yol açtığını belirtmektedir. Araştırmalar, bu etkinin yalnızca anlık değil, birkaç gün boyunca etkili olduğunu ve genel bilgi, gelecekteki olay tahminleri ve toplumsal hafıza gibi birçok alanda yargıları etkileyebileceğini göstermektedir. Yazarlar, bu

³ Dr. Andrew Wakefield'in MMR (Measles, Mumps, Rubella – Kızamık, Kabakulak, Kızamıkçık) aşısı ile ilgili yaptığı tartışmalı çalışma, 1998 yılında The Lancet adlı prestijli bir tıp dergisinde yayımlanmış ve büyük bir skandalın başlangıcı olmuştur. Bu çalışmada Wakefield, MMR aşısının otizm ve bağırsak sorunları (özellikle ülseratif kolit) arasında bir bağlantı olabileceğini iddia etmiştir. Mezkûr çalışma, yalnızca 12 çocuk üzerinde yapılmış ve örneklem boyutunun küçüklüğü nedeniyle genellenebilir bilimsel bir sonuç üretmekten uzak olmasına rağmen, büyük bir tartışma yaratmıştır. İlerleyen yıllarda yapılan geniş kapsamlı araştırmalar, Wakefield'in iddialarını çürütmüş ve MMR aşısının otizmle hiçbir bağlantısının olmadığını kesin bir şekilde ortaya koymuştur (Taylor vd., 1999). Wakefield'in çalışmasının etik kuralları ihlal ettiği, verileri çarpıttığı ve çıkar çatışması içinde olduğu tespit edilmiştir. Örneğin, Wakefield'in MMR aşısına alternatif bir aşı patenti için başvurduğu ve bu nedenle bilimsel tarafsızlığını kaybettiği kanıtlanmıştır (Deer, 2011). Wakefield'in tartışmalı çalışması, halk arasında aşılar karşı güvensizlik yaratmış ve “aşı karşıtı hareketin” yayılmasına neden olmuştur. Bu durum, özellikle aşı oranlarının düştüğü bölgelerde kızamık gibi önlenemez hastalıkların yeniden salgınlara yol açmasına sebebiyet vermiştir. The Lancet, 2010 yılında bu makaleyi geri çekmiş ve Wakefield'in tıp lisansı etik ihlaller nedeniyle iptal edilmiştir (Godlee et al., 2011). Bilim dünyasında bu olay, yanlış bilginin sağlık politikaları üzerindeki olumsuz etkilerini ve bilimsel araştırmalarda etik kuralların önemini vurgulayan bir ders olarak görülmektedir.

fenomenin sahte haberler ve yanlış bilgi yayılımı bağlamında ciddi sonuçları olduğunu vurgulamaktadır. Fotoğraflar gibi kanıtlayıcı olmayan unsurlar, insanların inançlarını ve bilişlerini hızlı bir şekilde etkileyebilir ve bu durum, yanlış bilginin daha geniş kitleler üzerinde nasıl etkili olduğuna dair önemli bir ipucu sunmaktadır.

İlerleyen bölümlerde 2016 Brexit referandumu üzerinden, toplumun bilgiye dayalı bir karar vermek yerine, kimlik temelli bir yaklaşımı nasıl benimsediklerine odaklanılmaktadır. Bilgiye dayalı karar verme, AB'nin İngiltere'ye maliyeti, sağladığı faydalar ve alternatiflerin incelenmesi gibi karmaşık veri ve raporların değerlendirilmesini gerektirirken, kimlik temelli yaklaşım, “bize uygun olan” seçeneği sormaktan ibarettir. Bölüme göre bu tür bir çerçeveleme, insanların karmaşık bilgiler yerine, kültürel ve kimliksel simgeler aracılığıyla, “kalmak” ya da “çıkmaq” seçeneklerinden hangisinin İngiliz kimliğine daha uygun olduğunu düşünmelerine yol açmıştır. Bölüm, dezenformasyon kampanyalarının, konuları kimlik temelli sorulara dönüştürerek ve kültürel sembollerle çerçeveleyerek, insanları bu basit yargılara yönlendirme yöntemlerini analiz etmektedir. Brexit gibi terimler kullanılarak “çıkmaq” seçeneği kimlik açısından çekici hale getirilmiş ve alternatifler tercihler tehdit edici olarak sunulmuştur. Böylece, karar verme sürecinin yalnızca yanlış bilgiyle değil, kimlik temelli algı yönetimiyle şekillendiği vurgulanmaktadır.

Son bölüme geldiğimizde Jordan R. Axt, Mark J. Landau ve Aaron C. Kay'ın, “sahte haber” kavramını özetlediğini görüyoruz. Yazarlara göre sahte haber yalnızca yanlış bilgi yayma amacıyla oluşturulan haberleri değil, aynı zamanda güvenilir kaynaklardan gelen haberleri itibarsızlaştırma girişimlerini de içermektedir. Bu bağlamda, “sahte haber” atıfları, bireylerin medyada önyargı algısını şekillendirme ve gerçekliği yapılandırma biçimlerine dayanmaktadır. Örneğin, Kentucky Valisi Matt Bevin'in kendisi hakkında çıkan bir haberi “sahte haber” olarak nitelendirip, gazeteciyi itibarsızlaştırması, bu tür iddiaların nasıl bir savunma mekanizması olarak kullanıldığını göstermektedir.

Yazarlar, bu tür sahte haber atıflarının, bireylerin gerçekliği düzenli ve yapılandırılmış bir şekilde algılama ihtiyacını karşıladığını belirtmektedirler. Bu süreç, bireylerin karmaşık gerçeklikleri anlamlandırmasına yardımcı olurken, aynı zamanda bu algıyı tehdit eden bilgilere karşı bir savunma mekanizması sağlamaktadır. Bu bağlamda, atıfların, bireylerin dünya görüşlerini pekiştiren “nefarious” (kötücül) bir yapı sunduğunu savunmaktadırlar. Ayrıca, bu tür sahte haber iddialarının psikolojik işlevlerini inceleyen korelasyonel ve deneysel veriler sunarak, bu algıların nasıl oluştuğunu ve müdahale stratejilerinin nasıl geliştirilebileceğini

tartışmaktadırlar. Yazarların yaklaşımı, sahte haber iddialarını bireylerin önyargı algısını ve bilgiye karşı tutumlarını anlamada önemli bir çerçeve sunmaktadır.

Sonuç olarak incelenen bu kitap sahte haberlerin dijital çağın en önemli sorunlarından biri haline geldiğini dengeli bir şekilde ortaya koymaktadır. Eser bu olguyu psikolojik bir perspektifle ele alarak bireylerin sahte haberleri kabul etme, paylaşma ve düzeltme süreçlerini kapsamlı bir şekilde incelemekte ve bilişsel önyargıların, sosyal normların ve medya ortamlarının sahte haberlerin yayılmasındaki rolünü teorik bir temel ve bilimsel kanıtlarla desteklemektedir. Bu bağlamda, eser hem akademik hem de pratik öneriler sunarak disiplinler arası bir yaklaşım sergilemektedir.

Kitabın en güçlü yönlerinden biri, sahte haberlerin bireysel bilişsel süreçler üzerindeki etkilerini ayrıntılı bir şekilde incelemesidir. Özellikle, insanların bilişsel önyargılarının (örneğin, onaylama yanlılığı) sahte haberlerin kabul edilmesindeki rolü kitabın ana temasını oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra, medya ortamlarındaki algoritmik dinamiklerin yanlış bilginin yayılımını nasıl hızlandırdığı ve insanların inanç sistemlerini nasıl şekillendirdiği de kitabın dikkat çekici konuları arasında yer almaktadır. Bu tür bir yaklaşım, sahte haberlerin yalnızca bireysel bir sorun olmadığını, aynı zamanda toplumsal güveni ve demokratik-siyasi süreçleri tehdit eden bir olgu olduğunu ortaya koymaktadır.

Kitap, sahte haberlerle mücadele yöntemleri konusunda pratik öneriler sunmasıyla da öne çıkmaktadır. Yazarlar, medya okuryazarlığının artırılmasını, eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesini ve yanlış bilgilerin düzeltilmesi için sosyal normların devreye sokulmasını salık vermektedirler. Ne var ki kitabın bu bölümleri daha fazla detay gerektirmekte ve somut örneklerin eksikliği hissedilmektedir. Özellikle medya algoritmalarının düzenlenmesi veya bireysel eğitim programlarının tasarlanması gibi daha uygulanabilir çözümler eksik kalmıştır. Bunun yanı sıra, farklı kültürlerde sahte haberlerin etkilerinin yeterince ele alınmamış olması, kitabın küresel perspektifini sınırlayan bir unsur olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak, *The Psychology of Fake News: Accepting, Sharing, and Correcting Misinformation*, sahte haberlerin psikolojik, sosyal ve teknolojik boyutlarını bir araya getiren kapsamlı bir çalışmadır. Bu eser, sahte haberlerin bireyler ve toplum üzerindeki etkilerini anlamak isteyen akademisyenler, gazetecilik öğrencileri ve medya çalışanları için değerli bir kaynak niteliği taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Deer, B. (2011). The doctor who fooled the world: Andrew Wakefield's war on vaccines. Johns Hopkins University Press.

Greifeneder, R., Jaff , M., Newman, E., & Schwarz, N. (Eds.). (2021). The psychology of fake news: Accepting, sharing, and correcting misinformation. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780429295379>

Godlee, F., Smith, J., & Marcovitch, H. (2011). Wakefield's article linking MMR vaccine and autism was fraudulent. *BMJ*, 342, c7452. <https://doi.org/10.1136/bmj.c7452>

Taylor, B., Miller, E., Farrington, C. P., Petropoulos, M. C., Favot-Mayaud, I., Li, J., & Waight, P. A. (1999). Autism and measles, mumps, and rubella vaccine: No epidemiological evidence for a causal association. *The Lancet*, 353(9169), 2026–2029.
[https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(99\)01239-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(99)01239-8)

Wakefield, A. J., Murch, S. H., Anthony, A., Linnell, J., Casson, D. M., Malik, M., Berelowitz, M., Dhillon, A. P., Thomson, M. A., Harvey, P., Valentine, A., Davies, S. E., & Walker-Smith, J. A. (1998). Ileal-lymphoid-nodular hyperplasia, non-specific colitis, and pervasive developmental disorder in children. *The Lancet*, 351(9103), 637–641. (Makale geri çekilmiştir.) [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(97\)11096-0](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(97)11096-0)

